

УДК 930.2:94(477):329.73

DOI: 10.24919/2312-2595.8/50.240961

Світлана ЛІСІНА

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності, Національний університет «Львівська політехніка», вул. Степана Бандери, 12, м. Львів, Україна, індекс 79000 (svitiva@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2929-2652>

ResearcherID: <http://www.researcherid.com/rid/Q-9517-2017>

Scopus-Author ID: 57200319232

Бібліографічний опис статті: Лісіна, С. (2021). Правові документи ОУН: офіційні джерела діяльності націоналістичної організації. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*, 8/50, 170–184. doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.8/50.240961>.

ПРАВОВІ ДОКУМЕНТИ ОУН: ОФІЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Анотація. Мета дослідження – показати цінність правової документальної бази ОУН для створення національних збройних сил, за відновлення української державності. **Методологія дослідження** опирається на принцип історизму та порівняльний аналіз основних правових документів Організації Українських Націоналістів. **Наукова новизна** полягає у здійсненні однієї із перших спроб порівняльного аналізу конкретних правових документів ОУН (програма організації, заява, виступ, комунікат, меморандум, рішення, інструкції та інші). **Висновки.** На основі фондів: Державного архіву Львівської області (ДАЛО), Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України (ЦДАВОУ), Центрального державного архіву громадських об'єднань України (ЦДАГОУ), Центрального державного історичного архіву України, м. Львів (ЦДАІЛУ), націоналістичних газет та праць істориків О. Кентія, І. Гавриліва, Ю. Киричука, П. Мірчука, М. Посівнича щодо діяльності ОУН в 1929–1939 рр., вис-

© Світлана Лісіна, 2021

вітлено особливості і значення правових документів у формуванні Організації та її боротьбі. Програма ОУН як правовий документ висвітлює силове розв'язання українського питання в умовах окупації. Означення устрою Великого Збору ОУН твердять, що Український націоналізм є духовним і політичним рухом. Маніфестом можемо вважати звернення Конгресу Українських Націоналістів 1929 р. до українців про утворення ОУН. Через «Заяву УВО до всього культурного світу» організація охарактеризувала політику Польщі щодо українців. Інструкції у сфері організаційної діяльності ОУН стосувалися передовсім розвідки та служб ОУН і друкувалися в газеті «Сурма». Рішення Празької конференції мали забезпечити підготовку кадрів для майбутнього військового конфлікту. Як видно із правових офіційних документів, Організація створювалася як організація військовиків з метою боротьби за визволення свого народу. Жанри документів також підтверджують глобальність ОУН і її можливість роботи на державному рівні.

Ключові слова: правові документи; програма ОУН; статут; відозва; заява; нота; комунікат; маніфест; меморандум; інструкція; рішення.

Svitlana LISINA

PhD (History), Associate Professor, Department of Social Communication and Information Activities, Lviv Polytechnic National University, 12, Stepan Bandera Str., Lviv, Ukraine, postal code 79000 (svitliva@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2929-2652>

ResearcherID: <http://www.researcherid.com/rid/Q-9517-2017>

Scopus-Author ID: 57200319232

To cite this article: Lisina, S. (2021). Pravovi dokumenty OUN: ofitsiini dzherela diialnosti natsionalistychnoi orhanizatsii [OUN legal documents: official sources of activity of the nationalist organization]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriya Istorii – Problems of Humanities. History Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*, 8/50, 170–184. doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.8/50.240961> [in Ukrainian].

OUN LEGAL DOCUMENTS: OFFICIAL SOURCES OF ACTIVITY OF THE NATIONALIST ORGANIZATION

Summary. *The purpose of the study is to show the value of the OUN legal documentary base for the creation of national armed forces during the restoration of Ukrainian statehood. The research methodology is based on the principle of historicism and comparative analysis of the principal legal documents of the Organization of Ukrainian Nationalists. The scientific novelty lies in the implementation of one of the first attempts at a comparative analysis of specific legal documents of the OUN (a program of the organization, statement, appeal, note, memorandum, decisions, instructions, etc.). Conclusions.* Based on the funds of the State Archives of Lviv Region (DALO), the Central State Archive of Higher Authorities and Administration of Ukraine (TsDAVOU), the Central State Archive of Public Associations of Ukraine (TsDAHOU), the Central State Historical Archive of Ukraine, Lviv (TsDIALU), nationalist newspapers and works of historians O. Kentiy, I. Gavriliiv, Y. Kyrychuk, P. Mirchuk, M. Posivnych on the activities of the OUN in 1929–1939, the author highlights the features and importance of legal documents in the formation of the Organization and its exertion. The OUN program as a legal document presents the use of force to resolve the Ukrainian issue during the occupation. Definitions of the structure of the Great Assembly of the OUN claim that Ukrainian nationalism is a spiritual and political movement. The appeal of the Congress of Ukrainian Nationalists of 1929 to Ukrainians about the formation of the OUN can be considered a manifesto. Through the UVO Statement to the Whole Cultural World, the organization described Poland's policy toward Ukrainians. Instructions in the field of organizational activities of the OUN concerned primarily research and OUN services and were published in the newspaper "Surma". The decisions of the Prague Conference were to provide training for future military conflict. As can be seen from legal official documents, the Organization was created as a military organization to fight for the liberation of its people. The genres of documents also confirm the global nature of the OUN and its ability to work at the state level.

Key words: legal documents; OUN program; regulations; appeal; statement; note; manifesto; memorandum; instruction; decision.

Головна мета українських націоналістів полягала у підготовці українського громадянства до прогнозованої боротьби за

Самостійну Соборну Українську Державу. Ідеї віри у власні сили, пріоритет загальнонаціональних інтересів та свободи людини є актуальними і досі. Адже українські націоналісти справедливо вважали, що в умовах окупаційних режимів тільки збройна боротьба народу розв'яже проблему української державності. Вже тоді провід ОУН бачив місце і роль України як суб'єкта міжнародних відносин Центрально-Східної Європи. А характеристика правових документів ОУН дасть можливість стверджувати, що документний масив націоналістичної організації мав бути використаний у творенні програмних основ майбутньої Української національної держави.

Постановка проблеми. На сьогодні відсутнє комплексне документознавче дослідження, у якому були б розглянуті фактори, безпосередні причини та обставини організаційно-документального оформлення діяльності ОУН, що побудоване на докладному вивченні її правових документів. У наш час використання програмних правових засад розбудови Української Держави може враховуватися у сучасних процесах утвердження української державності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для висвітлення організаційної структури ОУН спираємося в основному на історичні джерела і документаційну базу її діяльності. Аспекти цієї проблеми частково розглядалися у працях О. Кентія, І. Гавриліва, П. Мірчука, М. Посівнича, Р. Висоцького та інших учених. Джерельну базу помітно збагатили націоналістичні газети та журнали як в еміграції, так і на окупованих українських землях – «Розбудова нації», «Сурма», «Український голос», «Наш клич», «Самостійна думка» та інші, на сторінках яких публікувалися правові та програмні документи ОУН.

Мета статті – показати цінність правової документальної бази ОУН щодо творення національних збройних сил, за українську державність. Водночас дослідження правових документів ОУН дасть можливість відслідкувати зміст та еволюцію української самостійницької думки, юридичні форми її вияву.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи правову документну базу ОУН, можна стверджувати, що вона створювалася у такий спосіб, що підготовка і ведення тогочасних документів

перекликаються із сучасними вимогами до складання і функціонування офіційних документів. Тому логічним буде вивчення і порівняння документів ОУН в процесі їх творення та використання. Щодо історії самої ОУН, то документну, достовірну оцінку подій 1929–1939 рр. можуть показати тільки правові офіційні документи, які мають цільове призначення повідомлення та обов'язкового виконання. Орієнтуючись на класифікаційні ознаки офіційних документів, можемо з'ясувати важливість того чи того оунівського документа, побачити його відповідність загальній типологічній структурі.

Сукупність творів друку – офіційна література, потребує визначення їх як типу літератури. Виділення великого масиву видань у самостійний тип здійснюється на основі типологічних ознак: цільове призначення, читацька адреса, характер інформації. Говорячи про читацьку адресу, маємо уточнити, що у цьому випадку вона забезпечує не задоволення запитів споживачів, а інтереси держави чи організації. Тобто перевага в розробці офіційного документа належить автору (державі, організації) і обєригається ним. Споживачі виступають виконавцями приписів. За якість характеру інформації приймається спосіб її викладу, місце видання, його назва, офіційний рівень органу, який підписав документ. Щодо політичної ідеології організації, то ми знаходимо її в програмах, деклараціях, офіційних виступах лідерів, які утворюють особливий вид літератури. Ці документи і називаємо «офіційна література». Для деталізації офіційних джерел виділимо жанри документів на основі ознак: структура документа, стиль викладу матеріалу, обсяг та інше. Отже, за особливостями внутрішньої форми, маємо такі жанри документів: програма (партії, руху, організації), статут, заява, відозва, резолюція, постанова, закон, наказ, постанова, рішення, правила та інші.

Програмні документи ОУН за своєю суттю спрямовані на обґрунтування як політичної, так і збройної боротьби за створення Української Держави. **Програма** ОУН – це правовий документ силового розв'язання українського питання, реакція на неможливість ведення національної боротьби демократичними засобами в умовах окупації. Як зазначало офіційне видання Проводу Українських Націоналістів «Розбудова нації»: «Без попереднього усунення займанців не може сформуватися суверенне дер-

жавне існування українського народу» (Мартинюк, 1998, с. 10). Власне, поняття «революційний шлях боротьби» характеризує зміст національної концепції розв'язання українського питання. Військова Комісія на Конгресі Українських Націоналістів ухвалила: «негайно приступити до вироблення статуту і регуляміну, приступити до видання військового органу» (*Конгрес Українських Націоналістів*, 2006, с. 158).

Статут як один із найдавніших офіційних документів (лат. *statutum*, від *statuo* – встановлюю, вирішую) є правовим актом, що визначає структуру, функції, взаємовідносини з іншими організаціями, а також окреслює їх правове становище, мету діяльності; це закон для виконання. Поняття «статут» означає: «офіційне видання зведених правил, які регулюють принципи організації та порядок діяльності» («ДСТУ 3017-95», 1995, с. 13). Таке ж значення має поняття «устрій – установлений суспільний порядок, система організації чого-небудь; лад» (*Великий тлумачний словник*, 2003, с. 1306). Загальні означення устрою Великого Збору ОУН починаються словами: «Український націоналізм є духовний і політичний рух, що зродився з внутрішньої природи Української Нації» («ОУН в світлі постанов», 1955, с. 3–16) і вони визначили основні аспекти діяльності Організації. У розділах «Зовнішня політика» та «Військова політика» є наступні твердження: «IV.2. Повне усунення всіх займанців із українських земель, ... забезпечить тільки система власних мілітарних зброєнь». В іншому розділі читаємо: «V.2. В обставинах ворожих займанщин підготовку українських мас до збройної боротьби, а зокрема підготовку організаторів і вишколених провідників, перебере окремий військовий осередок» («Постанови Великого Збору», 1955, с. 3–16). У цих статтях устрою виразно окреслена концепція військово-організаційної діяльності ОУН.

Правила як документи, які регламентують порядок дій, одночасно визначають права і обов'язки осіб, що здійснюють цю діяльність. Прикладом таких правил може бути «Програма виховання в ОУН» («Розбудова Нації», 1929, ч. 10–11, с. 349–352; ч. 12, с. 402–407), де подається розділ «Провідництво» із загальними характеристикою провідника, а також правила «Виховання членства» та «Цілі самовиховання» («Розбудова Нації», 1930, ч. 1–2, с. 38–40).

Прийнявши головні офіційні документи організації, ОУН мала оголосити їх широкому загалу. Таким засобом повідомлення стали маніфест, заява, відозва, комунікат. **Маніфест** (від лат. – явний) означає письмове звернення верховної влади до населення у зв'язку зі значними політичними подіями. За словником, це «урочисте звернення, декларація політичних партій, громадських організацій тощо з викладом своїх політичних поглядів, програми» (*Словник іношомовних слів*, 2000, с. 339). Отже, маніфестом можемо вважати звернення Конгресу Українських Націоналістів 1929 р., (3 лютого) (ДАЛО, ф. 121, оп. 3, спр. 290, арк. 13) до українського громадянства про утворення ОУН, який подає викладені тези Програми ОУН, із акцентом на оборону Української Держави «єдиною, регулярною армією й флотом» (*Конгрес Українських Націоналістів*, 2006, с. 297).

Через документ «заява» ОУН оголошувала свої політичні рішення. За сучасним тлумаченням – «заява – чиє-небудь повідомлення, звернення до кого-небудь із викладом якихось відомостей, положень, думок» (*Великий тлумачний словник*, 2003, с. 345). Роблячи офіційне повідомлення, УВО як складова частина ОУН в 1930 році визначила становище українського незалежницького табору через «Заяву УВО до всього культурного світу» та декларацію «До українського громадянства» («Сурма», 1930, ч. 10, с. 8; ч. 11–12, с. 1–3). Охарактеризувавши у «Заяві...» становище в світі та політики Польщі щодо українців, УВО заявила, що великі держави також несуть відповідальність за стан справ у Європі (Книш, 1951, с. 177–180). Моментом залучення українців до активної співпраці можемо назвати і «**комунікат** – повідомлення – документ, у якому про щось повідомляється, сповіщається» (*Великий тлумачний словник*, 2003, с. 811). «Комунікат ПУН з приводу посилення терору проти українського народу з боку московської і польської влади» наголошує на місії ОУН по організації народних мас та підготовці їх до загального збройного зриву у формі Всеукраїнської Національної Революції (*Документи і матеріали*, 2005, с. 365). У документі за листопад 1930 р. наголошувалося: «ОУН підкреслює, що велику проблему національного визволення можна розв'язати не політикою компромісів..., лише напруженим зусиллям цілого національного організму та аргу-

ментом збройної боротьби» (ЦДАГОУ, ф. 6, оп. 1, спр. 479, арк. 12–13).

До цієї ж групи документів із функцією звернення належить **відозва**, яка передає заклик уряду, організації або окремої особи до широких мас населення. Керівництво ОУН у відозві до всього культурного світу порушує питання правомірності володіння Польщею українськими землями («Сурма», 1931, № 2, с. 13). Акцентуючи увагу на діяльності московського та польського імперіалізму на українських землях, відозва ОУН закликала до консолідації цілої української нації та підготовки національної революції. Відозву підписано «Женева, листопад 1930 року – Провід Організації Українських Націоналістів» (Мірчук, 1968, с. 241).

До нормативних документів, які необхідно виконувати і які створювались керівними органами ОУН, належать і **постанови**. Власне постанову тлумачимо як правовий нормативний акт, який видають вищі й центральні органи управління, що діють на основі колегіальності, з метою розв'язання найважливіших організаційних і господарсько-політичних питань, встановлення стабільних норм, правил поведінки. Тексти постанов складаються переважно з констатаційної і розпорядчої частин. Оскільки керівними органами управління Організацією, що діяли на основі колегіальності, були конференції, то Празька Конференція УВО-ОУН в червні 1930 р. прийняла таку постанову: «1. Організація Українських Націоналістів (ОУН) є єдиною націоналістичною підпільно-революційною організацією, як організація ідеологічно-політична і водночас бойова» (Мірчук, 1968, с. 145). А в липні 1932 р. в Празі відбулася Конференція ПУН і КЕ ОУН в справі організаційних взаємовідносин УВО-ОУН, яка прийняла постанову: «3 метою створення якнайдогідніших умов для дальшого поширення революційної дії на ЗУЗ, УВО («Спілка») підпорядковується Крайовій Екзекутиві ОУН на ЗУЗ» (Мірчук, 1968, с. 296). Після рішень вказаних Конференцій прослідковується період діяльності єдиної монолітної націоналістичної організації із чітко вираженим військовим характером. У червні 1933 р. в Берліні чергова Конференція Проводу ОУН прийняла постанову про призначення на пост Крайовим провідником ОУН на ЗУЗ Степана Бандеру. Щоправда і надалі Провід українських націоналістів визначає особливий статус для реорганізованої військової

організації: «У військово-технічних справах вони (військова референтура) мають безпосередній контакт з військовим референтом і бойовим при ПУНі» (ЦДІАЛУ, ф. 205, оп. 1, спр. 3125, арк. 15).

Провід українських націоналістів зробив усе для того, щоб звернути увагу цивілізованого світу на важкі умови життя українців. Восени 1930 р. колишній міністр ЗУНР В. Панейко, що підтримував контакти з ОУН та її провідником Є. Коновальцем, подав Секретаріатові Ліги Націй петицію з оскарженням дій польської влади. А у травні 1931 р. Є. Коновалець вручив секретареві Ліги Націй **меморандум**, де закликав до енергійного втручання цієї міжнародної організації у ситуацію у Східній Галичині. Поняття меморандум розглядається як те, про що слід пам'ятати, тобто «меморандум у міжнародних відносинах – один із видів дипломатичного листування з викладом поглядів уряду з якогось питання; звичайно додається до ноти» (*Словник іношомовних слів*, 2000, с. 349). **Нота** вважається «дипломатичним документом, у якому викладено погляди уряду або урядів з якого-небудь питання» (*Новий тлумачний словник*, 1998, с. 604). Отже, ПУН надіслав текст меморандуму до 27 міністерств закордонних справ – Австрії, Бельгії, Великобританії, Болгарії, Греції, Франції, Голландії, Ватикану та інших, а також ноту щодо становища українців під Польщею і супровідного листа з матеріалами, що підтверджують факти польського терору («Розбудова нації», 1931, ч. 1–2, с. 28–29). У поданій ноті поставлено вимогу, щоб Ліга Націй перевірила факти порушення Варшавою зобов'язань, вимагала від неї відшкодування жертвам «пацифікації», відібрала у Польщі мандат на користування українськими землями. Важливим досягненням для української справи в світі стало подання меморандуму до Ліги Націй про визнання української еміграції самостійною одиницею. У червні 1930 р. влада ЧСР погодилася на внесення змін у паспортах: «rus» і «russe» мали бути замінені на «ukrajines» та «ukrainien». Тим самим українська еміграція була визнана самостійною одиницею (ЦДАВОУ, ф. 4025, оп. 1, спр. 3, арк. 45–50 зв.).

Інструкції у сфері організаційної діяльності ОУН стосувалися передовсім функціонування окремих її служб. Інструкція як правовий документ (від лат. *instructio* – настанова, упорядку-

вання) створюється органом державного управління. Текст інструкції повинен мати наказовий характер. Інструкції щодо діяльності розвідки та основних служб ОУН для більшої масовості розповсюдження друкувалися в журналі «Сурма»: «Роди розвідки» («Сурма», 1930, № 5, с. 5–6), «Роди розвідчиків» («Сурма», 1930, № 6–7, с. 5–6), «Військове самонавчання» («Сурма», 1931, ч. 7, с. 1–4). Вони зобов'язували окремі служби Організації виконувати конкретні вказівки керівників і діяти відповідно до норм і правил. У 1937 р. військовий референт ОУН північно-західних земель В. Сидор видав інструкцію про створення військових загонів. Напередодні війни керівники ексективи північно-західних земель І. Скопюк та А. Закошгуй організували на Берестейщині повстанський курінь під назвою «Поліське лозове козацтво». Він нараховував 500 осіб (Бедрій, 1983, с. 271). З огляду на вищезгадані інструкції, робота з військового навчання членів організації здійснювалася постійно, військово-бойові служби функціонували добре.

В аспекті звернення чи сповіщення ОУН використала і **декларацію**, як документ міжнародного права. У зв'язку із саботажною акцією та викликаною нею польською «пацифікацією» західноукраїнських земель, Провід ОУН видав таку декларацію у 1930 р. («Розбудова Нації», 1930, ч. 9–10, с. 246–247). Є. Коновалець про заплановані саботажі говорив: «... або мене за них благословлятимуть, або проклинатимуть» (Андрієвський, 1974, с. 655). Найголоснішим було вбивство польського посла сейму Т. Голуфка, міністра Польщі Б. Перацького і польського комісара поліції Е. Чеховського. Поліційні органи зафіксували 11 акцій протесту-підпалів майна польських власників (ДАЛО, ф. 121, оп. 3, спр. 600, арк. 53 зв., 54, 55). У відповідь польська влада застосувала проти українства військо та поліцію. У жовтні 1930 р. Команда УВО видала **наказ** припинити саботажну акцію. Як розпорядчий документ, наказ видають керівники організацій і це – «офіційний документ, в якому викладається розпорядження, постанова військового начальника, керівника установи, підприємства, організації і т. ін.» (*Великий тлумачний словник*, 2003, с. 564). Під заголовком «Частинний виступ УВО» («Сурма», 1930, ч. 9, с. 1–2) Організація визнала участь у саботажній акції її корисність в плані революційної дії. «Наша ціль досягнена:

викликано потрібне моральне враження між українським загалом і між ляхами й чужинцями... Тому акцію масових саботажів припиняємо» (Мірчук, 1968, с. 244).

Відповідно до правових постанов, ПУН на чолі з Є. Коновальцем скликав у Празі конференцію військових офіцерів, на якій були присутні ген. М. Капустянський, М. Омелянович-Павленко, В. Курманович, А. Кравс, полк. Р. Сушко, К. Плохій, М. Сціборський. Празька Конференція прийняла **рішення** про обов'язкове проведення військового вишколу Організацією та проходження його всіма членами ОУН без винятку. Таке рішення було важливою складовою воєнної доктрини українських націоналістів (Бедрій, 1983, с. 6).

Трибуною для публікації правових офіційних документів ОУН дуже часто виступали націоналістичні газети та журнали. Зокрема відозви і «звідомлення» на зразок: «Від генеральної Ради Легії Українських Націоналістів», «Від Конгресу Українських Націоналістів» публікувала «Розбудова Нації». Основні засади діяльності ОУН відобразилися в резолюціях – «Постанови Конгресу Українських Націоналістів» та «Витяг з устрою Організації Українських Націоналістів», опублікованих протягом лютого-травня 1929 р. у цьому ж виданні. Рішення та розпорядження Проводу ОУН тут подавалися під назвою «Офіційна частина». Так, зокрема під цією рубрикою була опублікована програма військового вишколу доросту націоналістичного руху ОУН. Отже, шлях організаційного оформлення та консолідації всіх ланок Організації прокладали правові офіційні документи як організуюча складова ОУН.

Висновки. Поданий перелік жанрів офіційних правових документів не можна вважати повним і остаточно визначеним. Традиційно офіційні документи набувають не тільки наукового значення, але й суто практичного. Тобто розглянувши документи із системи офіційних першоджерел ОУН, можемо стверджувати, що подальший процес вивчення діяльності самої організації стане більш чітким і точним. Характеризуючи правові документи українських націоналістів, можна сказати, що в більшості своїй це були відозви, маніфести, декларації, інструкції, аніж глобальні стратегічні програми. Процес документного «дозрівання» тривав аж до кінця 30-х рр. на фоні тоталітарних режимів. Як видно із

правових офіційних документів, сама організація створювалася як організація військовиків і головною її метою була боротьба за визволення свого народу. Підтвердженням цього є розроблення правил і декалогів, які стали обов'язковими для всього членства націоналістичної організації. Ці особливі документи мобілізували, підтримували дисципліну членів ОУН, виробляли ті моральні засади, які характерні для справжніх воїнів.

Перелік назв правових офіційних документів говорить про те, що організація намагалася бути доступною всім членам суспільства, але водночас документи були чітко сформульовані і передбачали обов'язковість виконання. Жанри самих документів також підтверджують глобальність організації і її можливість роботи на державному рівні.

Джерела та література

- Андрієвський, Д.** (1974). Обставини 30-х років і ПУН. *Євген Коновалець та його доба*. Мюнхен.
- Бедрій, А.** (1983). ОУН і УПА. *Визвольний шлях*, 1, 271–280.
- Великий тлумачний словник сучасної української мови.* (2003). Київ; Ірпінь: Перун.
- Гаврилів, І.О.** (2017). *Військово-політична діяльність УВО-ОУН в боротьбі за Українську Державу (1920–1941 рр.)*. (Автореф. дис. ... д-ра іст. наук). Львів.
- Гаврилів, І.** (2014). До питання утворення Української повстанської армії. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*, 24, 167–180. Взято з http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uks_2014_24_15.
- Гаврилів, І.** (2019). *УВО-ОУН: в боротьбі за Українську Державу*. Львів: Левада.
- ДАЛО – Державний архів Львівської області.
- Документи і матеріали з історії Організації Українських Націоналістів. Т. 1: 1927–1930.* (2005). Київ: Вид-во ім. О. Теліги.
- ДСТУ 3017-95. Видання. Основні види. Терміни та визначення.* (1995). Київ: Держстандарт України.
- Кентій, А.** (2008). *Збройний чин Українських Націоналістів 1920–1956: історико-архівні нариси*. Київ.
- Книш, З.** (1951). *Дух що тіло ве до бою... Вінніпег. Конгрес Українських Націоналістів 1929 р.* (2006). Львів.
- Мартинюк, М.** (1998). *Українські періодичні видання Західної України, країн Центральної та Західної Європи (1914–1939)*. Львів.

- Мірчук, П.** (1968). *Нарис історії Організації Українських Націоналістів. Т. 1: 1920–1939*. Мюнхен; Лондон; Нью-Йорк: Українське видавництво.
- Новий тлумачний словник української мови.* (1998). Київ.
- ОУН в світлі постанов Великих Зборів, Конференцій та інших документів з боротьби 1929–1955 рр.* (1955). Б.м.
- Посівнич, М.** (2018). Зовнішня політика ОУН в 1929–1939 рр. *Місія України та національні інтереси в глобалізованому світі: візія націоналістів*: збірник мат. V Бандерівських читань (9.02.2018, м. Київ) (с. 87–122). Київ – Львів: Науково-дослідний інститут українознавства МОН України, недержавний аналітичний центр «Українські студії стратегічних досліджень».
- Постанови Великого Збору ОУН в ЗЧ ОУН.* (1955).
- Розбудова Нації: орган ПУН.* (1928–1934). Прага.
- Словник ініціомовних слів.* (2000). Київ.
- Сурма: орган УВО.* (1927–1934). Каунас.
- ЦДАВОУ – Центральний державний архів вищих органів влади та управління України.
- ЦДАГОУ – Центральний державний архів громадських об'єднань України.
- ЦДІАЛУ – Центральний державний історичний архів України, м. Львів.
- Wysocki, R.** (2003). *Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów w Polsce w latach 1929–1939: Geneza, struktura, program, ideologia*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

References

- Andriievskiy, D.** (1974). *Obstavy ny 30-kh rokov i PUN [Circumstances of the 30s and PUN]. Yevhen Konovalets ta yoho doba – Eugene Konovalets and his time*. Miunkhen [in Ukrainian].
- Bedriy, A.** (1983). *OUN i UPA [OUN and UPA]. Vyzvolnyi shliakh – The way of liberation*, 1, 271–280 [in Ukrainian].
- Velykyi tлумачnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]*. (2003). Kyiv; Irpin: Perun [in Ukrainian].
- Havryliv, I.O.** (2017). *Viiskovo-politychna diialnist UVO-OUN v borotbi za ukrainsku derzhavu (1920–1941 rr.) [Military-political activity of UVO-OUN in the struggle for the Ukrainian State (1920–1941)]*. (Extended abstract of Doctor's thesis). Lviv [in Ukrainian].
- Havryliv, I.** (2014). *Do pytannia utvorennia Ukrainiskoi povstanskoï armii [On the question of formation a Ukrainian insurgent army]. Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist – Ukraine:*

- cultural heritage, national consciousness, statehood*, 24, 167–180. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uks_2014_24_15 [in Ukrainian].
- Havryliv, I.** (2019). *UVO-OUN: v borotbi za Ukrainsku Derzhavu [UVO-OUN: in the struggle for the Ukrainian State]*. Lviv: Levada [in Ukrainian].
- DALO – Derzhavnyi arkhiv Lvivskoi oblasti [State Archives of Lviv Region] [in Ukrainian].
- Dokumenty i materialy z istorii Orhanizatsii Ukrainskykh Natsionalistiv. T. 1: 1927–1930 [Documents and materials on the history of the Organization of Ukrainian Nationalists. Vol. 1: 1927–1930]*. (2005). Kyiv: Vyd-vo im. O. Telihy [in Ukrainian].
- DSTU 3017-95. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia [Edition. The main types. Terms and definitions]*. (1995). Kyiv: Derzhstandart Ukrainy [in Ukrainian].
- Kentii, A.** (2008). *Zbroinyi Chyn Ukrainskykh Natsionalistiv 1920–1956: istoriko-arkhivni narysy [Armed rank of Ukrainian Nationalists 1920–1956: Historical and archival essays]*. Kyiv [in Ukrainian].
- Knysh, Z.** (1951). *Dukh shcho tilo rve do boiu... [The spirit that tears the body to battle...]*. Winnipeg [in Ukrainian].
- Konhres Ukrainskykh Natsionalistiv 1929 r. [Congress of Ukrainian Nationalists 1929]*. (2006). Lviv [in Ukrainian].
- Martyniuk, M.** (1998). *Ukrainski periodychni vydannia Zakhidnoi Ukrainy, krain Tsentralnoi ta Zakhidnoi Yevropy (1914–1939) [Ukrainian periodicals of Western Ukraine, Central and Western Europe (1914–1939)]*. Lviv [in Ukrainian].
- Mirchuk, P.** (1968). *Narys istorii Orhanizatsii Ukrainskykh Natsionalistiv. T. 1: 1920–1939 [Essay on the history of UN organization. Vol. 1: 1920–1939]*. Munich; London; New York: Ukrainian Publishing House [in Ukrainian].
- Novyi tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy [New explanatory dictionary of the Ukrainian language]*. (1998). Kyiv [in Ukrainian].
- OUN v svitli postanov Velykykh Zboriv, Konferentsii ta inshykh dokumentiv z borotby 1929–1955 rr. [The OUN in the light of the resolutions of the Great Assembly, Conferences and other documents on the struggle of 1929–1955]*. (1955). B.m. [in Ukrainian].
- Posivnych, M.** (2018). *Zovnishnia polityka OUN v 1929–1939 rr. [OUN foreign policy in 1929–1939]*. *Misiia Ukrainy ta natsionalni interesy v hlobalnomu sviti: vizii natsionalistiv: zbirnyk materialiv V Banderivskykh chytan (9.02.2018, m. Kyiv) – Mission of Ukraine and national interests in the globalized world: vision of nationalists: collection of materials of the V Bandera readings (February 9, 2018, Kyiv)* (pp. 87–22). Kyiv – Lviv: Research Institute of Ukrainian Studies

- of Ministry of Education and Science of Ukraine, Non-State Analytical Center "Ukrainian studios of Strategic Studies" [in Ukrainian].
- Postanovy Velykoho Zboru OUN v ZCh OUN [Resolutions of the Great OUN Assembly in the OUN Central Committee].* (1955). [in Ukrainian].
- Rozbudova Natsii: orhan PUN [Nation Building: PUN Administration].* (1928–1934). Praha [in Ukrainian].
- Slovnnyk inshomovnykh sliv [Dictionary of foreign words].* (2000). Kyiv [in Ukrainian].
- Surma: orhan UVO [Trumpet: UVO Administration].* (1927–1934). Kaunas [in Ukrainian].
- TsDAVOU – Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv vyshchych orhaniv vlady ta upravlinnia Ukrainy [The Central State Archive of Higher Authorities and Administration of Ukraine] [in Ukrainian].
- TsDAHOU – Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv hromadskykh obiednan Ukrainy [The Central State Archive of Public Associations of Ukraine] [in Ukrainian].
- TsDIALU – Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy, m. Lviv [The Central State Historical Archive of Ukraine, Lviv] [in Ukrainian].
- Wysocki, R.** (2003). *Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów w Polsce w latach 1929–1939: Geneza, struktura, program, ideologia [Organization of Ukrainian Nationalists in Poland during 1929–1939: Genesis, structure, program, ideology].* Lublin [in Polish].

*Стаття надійшла до редакції 17.08.2021 р.
Стаття рекомендована до друку 25.10.2021 р.*